

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

Кафедра економіки та менеджменту

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(

галузь знань 07 „Управління та адміністрування”

спеціальність 073 „Менеджмент”

факультет туризму
рівень освіти - магістр

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 073 «Менеджмент»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	-
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 4 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Магістр	Лекції	
		16 год.	-
		Практичні, семінарські	
		14 год.	-
		Самостійна робота	
		60 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
-	-		
		Вид контролю: Екзамен	

Статус дисципліни: обов'язкова.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча навчальна програма вивчення навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань – 07 «Управління та адміністрування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» є специфічна сфера відносин, що виникають у процесі управління фінансами фірми.

Метою дисципліни є надання студентам поглиблених знань із питань фінансового управління підприємствами різних організаційно-правових форм та різних форм власності в умовах ринкової економіки, формування теоретичної та методологічної бази, необхідної для вільного володіння сучасними методиками стратегічного та оперативно-тактичного фінансового менеджменту, а також опанування основних підходів щодо вибору, обґрунтування та реалізації найбільш ефективних фінансових рішень у процесі управління.

Завдання дисципліни:

- формування комплексного розуміння механізму управління фінансами підприємств;
- вивчення методичного інструментарію фінансового менеджменту;
- опанування методики розроблення фінансової стратегії діяльності підприємства з урахуванням його фінансово-економічного стану та становища на ринку;
- формування вміння застосовувати системний підхід при розробленні політики управління прибутком, інвестиційної політики, політики управління активами підприємства, при визначенні вартості капіталу та оптимізації його структури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- сутність, методологію, інструментарій та принципи фінансового менеджменту;
- систему інформаційного забезпечення фінансового менеджменту та її користувачів;
- основні напрямки політики управління прибутком підприємства та етапи її розроблення в межах стратегічного та оперативно-тактичного фінансового

менеджменту;

- особливості визначення вартості всіх елементів капіталу підприємства та вплив структури капіталу на його вартість;

- основні напрямки політики управління активами підприємства та їх особливості при використанні стратегічного та оперативно-тактичного фінансового менеджменту;

- оптимальні напрямки інвестиційної політики підприємства та особливості управління реальними і фінансовими інвестиціями;

- сутність, цілі, завдання та методи фінансового планування і прогнозування.

вміти:

- застосовувати методичні підходи та інструментарій фінансового менеджменту в процесі управління підприємством;

- формувати та ефективно використовувати систему інформаційного забезпечення для прийняття рішень у процесі управління фінансами підприємства;

- розробляти оптимальну стратегічну та оперативно-тактичну фінансову політику на підприємствах різних організаційно-правових форм та різних форм власності з урахуванням їх фінансового становища та кон'юнктури ринку

- здійснювати розроблення етапів політики управління прибутком підприємства; розробляти основні напрямки політики управління необоротними та оборотними активами підприємства, використовувати оптимізаційні моделі для визначення оптимального розміру товарно-матеріальних запасів, готової продукції, дебіторської заборгованості та грошових коштів підприємства;

- визначати поелементну вартість капіталу підприємства, його середньозважену вартість, граничну вартість та оцінювати вплив структури капіталу на його вартість; самостійно визначати оптимальні шляхи інвестиційної діяльності, застосовувати методи визначення дохідності реальних та фінансових інвестицій; застосовувати методичні підходи при розробленні фінансових планів та прогнозів подальшого розвитку з метою досягнення як стратегічних, так і оперативно-тактичних цілей.

Міждисциплінарні зв'язки: «Управління проектами», «Стратегічний менеджмент і маркетинг», «Методи і моделі прийняття управлінських рішень».

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти таких результатів навчання:

- **загальні компетентності:**

ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

- **фахові компетентності:**

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації.

- **програмні результати навчання:**

ПРН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;

ПРН13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Концептуальні засади фінансового менеджменту.

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту. Система забезпечення фінансового менеджменту.

1. Сутність фінансового менеджменту. Фінансовий механізм в управлінні підприємством.
2. Стратегія і тактика фінансового менеджменту.
3. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту.
4. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту.

Тема 2. Управління грошовими потоками на підприємстві.

1. Грошові потоки як об'єкт фінансового менеджменту.
2. Загальні підходи до управління грошовими потоками.
3. Методи та інструменти оптимізації грошових потоків підприємства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Система фінансового менеджменту.

Тема 3. Управління прибутком.

1. Прибуток як об'єкт фінансового менеджменту.
2. Організація та інструментарій управління прибутком.
3. Управління формуванням доходів.
4. Управління витратами. Ефект операційного леввериджу.
5. Управління використанням прибутку.

Тема 4. Управління активами.

1. Активи як об'єкт фінансового менеджменту.
2. Управління оборотними активами.
3. Управління необоротними активами.

Тема 5. Вартість і оптимізація структури капіталу.

1. Сутність капіталу підприємства та його види.
2. Вартість капіталу підприємства та порядок її визначення.
3. Фінансовий і сукупний леввериджі.
4. Структура капіталу та її оптимізація.

Тема 6. Управління інвестиціями.

1. Економічна сутність інвестицій та їх класифікація.
2. Управління реальними інвестиціями.
3. Управління фінансовими інвестиціями.

Тема 7. Управління фінансовими ризиками.

1. Ризики у фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання.
2. Методи оцінювання фінансових ризиків.
3. Зміст управління фінансовими ризиками.
4. Механізми нейтралізації фінансових ризиків.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Концептуальні засади фінансового менеджменту					
		л	п	інд.	с.р.
Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту. Система забезпечення фінансового менеджменту	12	2	2	-	8
Тема 2. Управління грошовими потоками на підприємстві	12	2	2	-	8
Разом за змістовим модулем 1	24	4	4	-	16
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Система фінансового менеджменту					
Тема 3. Управління прибутком	16	4	2		10
Тема 4. Управління активами	14	2	2	-	10
Тема 5. Вартість і оптимізація структури капіталу	12	2	2	-	8
Тема 6. Управління інвестиціями	12	2	2	-	8
Тема 7. Управління фінансовими ризиками	12	2	2	-	8
Разом за змістовим модулем 2	66	10	10	-	44
УСЬОГО ГОДИН	90 год.	16	14	-	60

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Семінарське заняття №1 Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту. Система забезпечення фінансового менеджменту	2
2.	Семінарське заняття №2 Тема 2. Управління грошовими потоками на підприємстві	2
3.	Семінарське заняття №3 Тема 3. Управління прибутком	2
4.	Семінарське заняття №4 Тема 4. Управління активами	2
5.	Семінарське заняття №5 Тема 5. Вартість і оптимізація структури капіталу	2
6.	Семінарське заняття №6 Тема 6. Управління інвестиціями	2
7.	Семінарське заняття №7 Тема 7. Управління фінансовими ризиками	2
	Всього	14

6. Теми практичних занять

-

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту. Система забезпечення фінансового менеджменту Організація фінансового менеджменту. Мета, завдання та функції фінансового менеджменту. Зміст і склад фінансової інформації. Система внутрішнього фінансового контролю.	8
2.	Управління грошовими потоками на підприємстві Основні класифікаційні ознаки і характеристика відповідних видів грошових потоків. Сутність і основні складові оптимізації грошових потоків підприємства. Методи оптимізації надлишкового грошового потоку. Методологія забезпечення вирівнювання і синхронізації грошових потоків.	8
3.	Управління прибутком Управління прибутком, отриманим від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Сутність і завдання управління розподілом прибутку підприємства. Управління використанням чистого прибутку підприємства. Характеристика підходів щодо формування дивідендної політики.	10
4.	Управління активами Особливості вибору типу комплексної політики оперативного управління оборотними активами підприємства і поточними пасивами. Характеристика агресивного, консервативного і поміркованого підходу до формування поточних активів. Методологія оптимізації постачання на основі моделі Уїлсона. Особливості практичного застосування оптимізаційних моделей управління грошовими активами підприємства (модель Баумола, модель Міллера-Орра).	10
5.	Вартість і оптимізація структури капіталу Вартість капіталу як міра прибутковості підприємства. Управління формуванням власного капіталу підприємства. Управління формуванням позикового капіталу підприємства. Основи теорій структури капіталу.	8

6.	Управління інвестиціями Основні критерії класифікація інвестицій та характеристика основних класифікаційних груп. Методика розрахунку основних показників оцінки ефективності реальних інвестиційних проєктів. Методи оцінки ефективності окремих фінансових інструментів інвестування. Основні етапи формування портфеля фінансових інвестицій.	8
7.	Управління фінансовими ризиками Необхідність врахування ризику при прийнятті фінансових рішень. Основні джерела виникнення фінансових ризиків підприємства. Основні методи оцінки фінансових ризиків. Особливості застосування методів управління фінансовими ризиками на підприємстві.	8
ВСЬОГО		60

8. Індивідуальні завдання

9. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції, семінари-дискусії, презентації, розв'язування творчих завдань, міні-лекції, робота в малих групах, мозкові атаки, кейс-метод, ділові та рольові ігри, банки візуального супроводження.

10. Методи контролю

Оцінювання знань студентів проводиться за 100-бальною шкалою, яка включає в себе поточний та підсумковий контроль, які оцінюються у 50 балів кожен.

Поточне оцінювання знань студентів з дисципліни «Фінансовий менеджмент» здійснюється за 50-бальною системою на основі комплексного підходу з використанням рейтингової системи оцінки знань студентів.

Поточні 50 балів студенти мають змогу отримати протягом вивчення курсу дисципліни, зокрема:

№ з/п	Назва теми	Кількість балів
1.	Семінарське заняття №1 Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту. Система забезпечення фінансового менеджменту	0-5
2.	Семінарське заняття №2 Тема 2. Управління грошовими потоками на підприємстві	0-5
3.	Семінарське заняття №3 Тема 3. Управління прибутком	0-5
4.	Семінарське заняття №4 Тема 4. Управління активами	0-5
5.	Семінарське заняття №5 Тема 5. Вартість і оптимізація структури капіталу	0-5
6.	Семінарське заняття №6 Тема 6. Управління інвестиціями	0-5
7.	Семінарське заняття №7 Тема 7. Управління фінансовими ризиками	0-5
16.	<i>Підсумкове тестування по темах курсу</i>	15
Всього		50

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється за 50-бальною системою на основі складання іспиту. Екзаменаційні завдання іспиту формуються на основі затвердженої програми курсу.

Загальна оцінка рівня знань студентів з дисципліни «Фінансовий менеджмент» визначається як сума балів, одержаних студентами за результатами поточного контролю і за результатами іспиту.

До екзаменаційної відомості вносяться результати поточного контролю і підсумкового контролю, а також їх сумарна оцінка за 100-бальною системою, 4-бальною шкалою оцінювання та оцінкою за шкалою ECTS.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-х бальну шкалу за системою ECTS здійснюється в такому порядку:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
61-67	E		
35-60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Екзаменаційні вимоги

з дисципліни «Фінансовий менеджмент»

1. Сутність фінансового менеджменту.
2. Фінансовий механізм в управлінні підприємством.
3. Мета, завдання та функції фінансового менеджменту.
4. Організація фінансового менеджменту.
5. Стратегія і тактика фінансового менеджменту.
6. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту.
7. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту.
8. Грошові потоки як об'єкт фінансового менеджменту.
9. Загальні підходи до управління грошовими потоками.
10. Методи та інструменти оптимізації грошових потоків підприємства.
11. Прибуток як об'єкт фінансового менеджменту.
12. Організація та інструментарій управління прибутком.
13. Управління формуванням доходів.
14. Управління витратами.
15. Ефект операційного левериджу.
16. Управління використанням прибутку.
17. Активи як об'єкт фінансового менеджменту.

18. Економічна суть та класифікація активів.
19. Порядок формування активів підприємства.
20. Управління оборотними активами.
21. Управління необоротними активами.
22. Оцінка вартості сукупних активів підприємства.
23. Сутність капіталу підприємства та його види.
24. Вартість капіталу підприємства та порядок її визначення.
25. Фінансовий і сукупний левериджі.
26. Структура капіталу та її оптимізація.
27. Економічна сутність інвестицій та їх класифікація.
28. Управління реальними інвестиціями.
29. Управління фінансовими інвестиціями.
30. Ризики у фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання.
31. Методи оцінювання фінансових ризиків.
32. Зміст управління фінансовими ризиками.
33. Механізми нейтралізації фінансових ризиків.

12. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма з дисципліни «Фінансовий менеджмент».
2. Робоча навчальна програма з дисципліни «Фінансовий менеджмент».
3. Конспект лекцій (на паперовому та електронному носіях).
4. Мультимедійний супровід лекцій (на електронному носії)
5. Методичні рекомендації для проведення семінарських занять.
6. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів.
7. Порядок оцінювання результатів навчання.
9. Рекомендована література з дисципліни.
10. Екзаменаційні вимоги.
11. Пакет завдань для проведення підсумкового тестування.
12. Екзаменаційні білети.

13. Рекомендована література

Основна

1. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236с.
2. Дема Д. І., Дорохова Л. М. Фінансовий менеджмент : підручник. Житомир, 2018. 320 с.
3. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ, 2019. 520 с.
4. Пазинич В. І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 408 с.
5. Партин Г. О., Селюченко Н. Є. Фінансовий менеджмент : підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 388 с.
6. Фінансовий менеджмент : підручник. / Петро Бечко та ін. Київ: центр навчальної літератури, 2019. 496 с.

Додаткова

7. Бердинець М. Д., Сурженко А. В. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 352 с.
8. Квасницька Р. С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навчальний посібник Львів, Магнолія 2006, 2013. 631 с.
9. Островська Г. Фінансовий менеджмент : підручник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2016. 512 с.
10. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Київ: Знання, 2012. 815 с.
11. Фінанси : підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. - 2-ге вид. переробл. і допов. Київ: Знання, 2012. 687 с.
12. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" / І. А. Бігдан, Л. І. Лачкова, В. М. Ланкова та ін. – Харків: ХДУХТ, 2017. – 202с.
13. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ: Знання, 2013. 375 с.
14. Шкварчук Л. О. Фінансовий ринок : навчальний посібник. Київ : Знання, 2013. 382 с.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. [http: // www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua) – інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів України
2. [http: // www. niss.gov.ua](http://www.niss.gov.ua) – сайт Національного Інституту стратегічних досліджень
3. [http: // www.europa.eu.int](http://www.europa.eu.int) – сайт ЄС
4. [http: // www. cnn.com](http://www.cnn.com) – новини CNN
5. [http: // www. search.global.epnet.com](http://www.search.global.epnet.com) – електронний формат наукових журналів
6. [http: // www. inf.kiev.ua](http://www.inf.kiev.ua) – ділова Україна
7. [http: // www.infoart.ru8000/misc/news/obzori/htm](http://www.infoart.ru8000/misc/news/obzori/htm) – огляд преси
8. [http: // www.isi.gov.ua](http://www.isi.gov.ua) – матеріали ЄС і РЄ